

TULEVAISUUS- KASVATUS

luo kokemusta aktiivisesta toimijuudesta

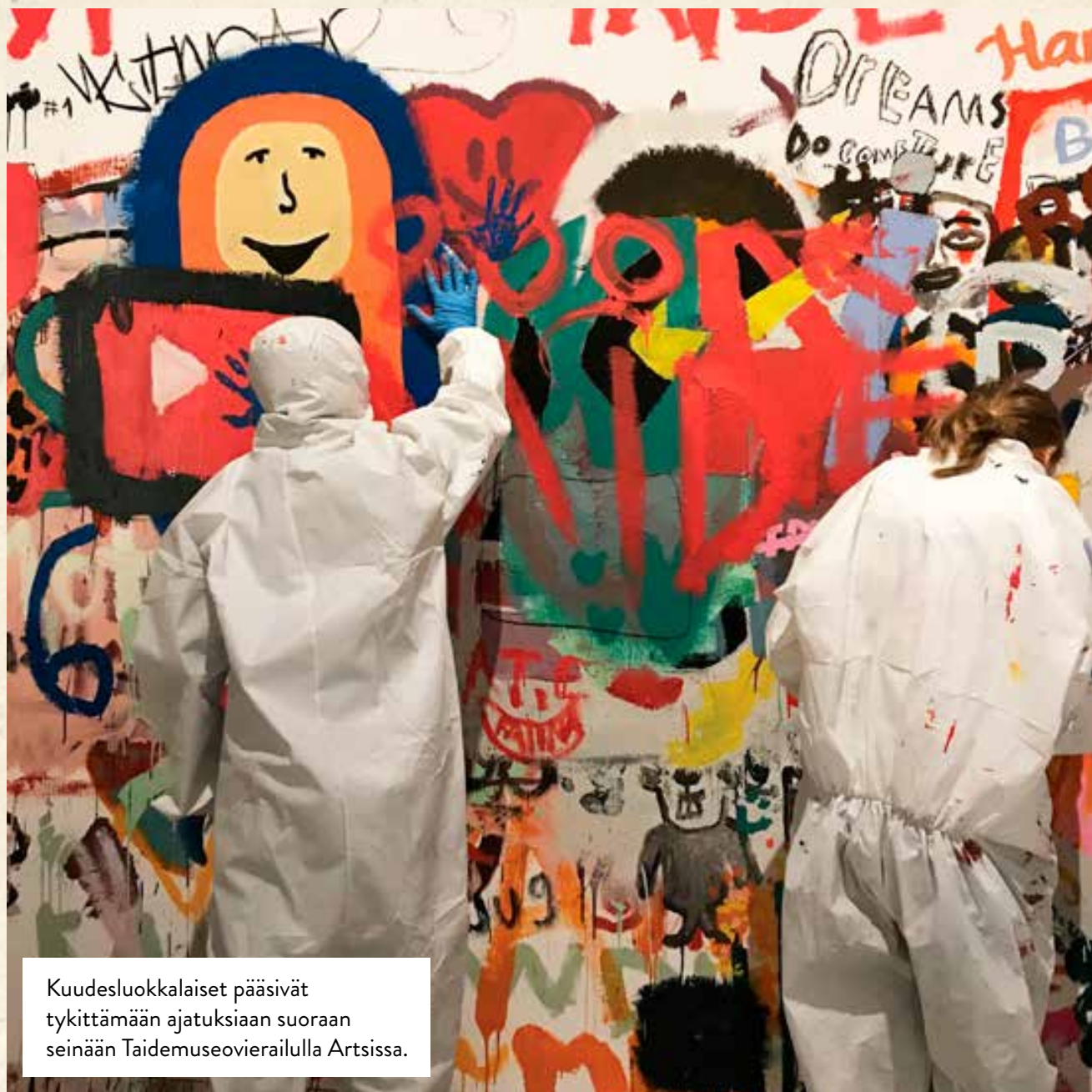
Mitä annettavaa tulevaisuuskasvatuksen keinoilla on ympäristökasvatukselle ja miten tulevaisuuden voi tuoda osaksi käytännön opetustyötä? Ruusuvuoren koulun ympäristökasvattaja ja kuvataiteen opettaja Sanni Virtanen sekä kuvataiteen opettaja Saara Lintunen kertovat kokemuksistaan. He ovat molemmat käyneet kestävään tulevaisuuteen suuntaavan Transformer 2030 – Tulevaisuuden tekijät -koulutuksen, ja edistäneet aihetta aiemminkin.

– On tärkeää luoda oppilaille kokemus siitä, että he voivat tehdä päätöksiä, toimia ja vaikuttaa kohti toivottua, kestävää tulevaisuutta. Että emme ole vain korkeja, jotka kelluvat jonkun toisen virran mukana, vaan me kaikki rakennamme tulevaisuutta jatkuvasti, ympäristökasvattaja ja Ruusuvuoren koulun kuvataiteen opettaja Sanni Virtanen tuumaa.

Ajan kulkuun linkittyvä aktiivisen toimijuuden kokemus onkin Virtasen ja opettaja Saara Lintusen kokemusten mukaan tulevaisuuskasva-

tuksen ydin, joka kannattaa tuoda osaksi ympäristökasvatusta. Kestävien toimintatapojen oppimiselle ja vaikuttamiseen kasvamiselle on tärkeää ymmärtää sekä paikkansa historian virrassa että yhteytensä luontoon ja muihin ihmisiin. Tällöin voi hahmottaa myös omat mahdollisuutensa sekä vastuun toiminnastaan.

Virtanen on tehnyt Ruusuvuoren koulussa mitattavaa valinnaisaineuudistusta, jonka myötä kaikki koulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten pitkätkä soveltavat valinnaisainekurssit tulivat syksy-

Kuudesluokkalaiset pääsivät tykittämään ajatuksiaan suoraan seinään Taidemuseovierailulla Artsissa.

tä 2020 alkaen osaksi kestävään tulevaisuuteen suuntaavaa Radikaali toivo -kokonaisuutta. Virtasen vetämällä Korso vaikuttaa -kurssilla yhdeksäsluokkalaiset toteuttivat toivomaansa tulevaisuuteen suuntaavan projektin, jossa he pyrkivät tuomaan lisää niittyjä koulujen piholle edistääkseen luonnon monimuotoisuutta.

Lintunen on puolestaan hyödyntänyt tulevaisuuskasvatuksen keinoja muun muassa maalamalla oppilaiden kanssa utopioita ja dystopioita. Vaikka tulevaisuuteen katsominen, unelmointi ja

utopioiden muodostaminen voi äkkiseltään tuntua vaikealta, tulevaisuuskasvatuksen keinoja voi ja kannattaa Virtasen ja Lintusen kokemusten mukaan tuoda opetus- ja kasvatustyön arkeen.

Oman toiminnan vaikutus ja aika näkyväksi päiväkirjalla

Yksinkertainen tapa konkretisoida ajan kaarta on hahmottaa oppimista sekä syy-seuraussuhteita aikajanalla. Virtanen vinkkaa, että oppilaiden voi antaa kullakin oppitunnilla pienen hetken kirjoit-

Ruusuvuoren koulu

- 6.–9.-luokkalaisten koulu Vantaalla
- Ympäristökasvatuksen Ruusu -tunnustus-palkinnon saaja vuonna 2019
- Loi ekososiaalista sivistystä edistävän Radikaali toivo -valinnaisainepaketin ja otti sen käyttöön syksyllä 2020. Radikaali toivo on vaikuttamista, maailmaan tarttumista ja aktiiviseen kansalaisuuteen kasvamista.
- Koululle on suunnitteilla uusia tulevaisuuskasvatuksen tempauksia, kuten pienen palan utopiaa todeksi tekevä konkreettinen tila. Siinä kaikki kohtaavat toisensa arvokkaina ihmisinä, titteleistä välittämättä.

Monet paikalliset yritykset tukevat mielellään koulun ympäristökasvatusta. Kuudes- ja seitsemäsluokkalaisten jäätaideteoksiin saatiin lahjoituksena hävikkikukkia kukkakaupasta ja ruokakaupasta.

taa päiväkirjoihinsa, mitä he ajattelevat ja ovat oppineet sinä päivänä. Merkintöjen kasautuessa aika ja vaikutus alkavat hahmottua: Mistä lähdettiin liikkeelle, miten ajatukset ovat kehittyneet ja mitä halutaan oppia jatkossa?

– Arkisen historian virran hahmottaminen on hyvä lähtökohta. Sen kautta voi huomata, että näin aika kuluu, minä toimin ja muutun, Virtanen kuvailee.

On myös tärkeää tuoda oppilaille heidän toimintansa vaikutuksia esiin aina, kun mahdollista.

– Sanoittaa ei voi oikeastaan liikaa. Oppilaalle kannattaa kertoa, jos hänen kommenttinsa on saanut hoksaamaan jotain tai jos on vaikka nähnyt, että toinen luokkalainen on jäänyt katsomaan hänen teostaan. Ne ovat tuhannen taalan paikkoja hahmottaa oman toiminnan yhteyksiä toisiin, Virtanen sanoo.

Arkiset lähtökohdat ehkäisevät *Zombie Apocalypse*ja

Tulevaisuuden hahmottamiseen on hyvä ottaa vauhtia nykyhetken ja menneen tarkastelusta.

– Kun käy oppilaiden kanssa läpi, mitä on tapahtunut ja millä aikavälillä, on helpompi miettiä, mitä kohti mennä ja miten. Ympäristöasioiden osalta on tärkeää huomata myös positiiviset asiat, joita on tapahtunut jo. Ne antavat voimaa tulevalle toiminnalle, Lintunen sanoo.

Tulevaisuuteen katsomista helpottaa Virtasen kokemuksen mukaan myös pohdinnan käynnistäminen arkisesta toiminnasta. Tulevaisuuden asuinalueita on hahmoteltu kuvittelemalla aluksi, että ollaan kolmekymppisiä. Sen jälkeen on mietitty arkista päivää, jolloin herätään aamulla, ja muodostettu kuvaa ympäriltä pala palalta: Mitä ikkunasta näkyy? Mitä syön aamupalaksi? Minne menen töihin ja millä liikun sinne? Vasta tämän jälkeen on alettu puhumaan asuinalueesta ja suunnittelemaan, millainen se on.

– Näin pääsimme seiskojenkin kanssa aika pitkälle. Jos taas sanoo, että no niin, kuvitelkaa nyt tulevaisuutta, lopputulokseksi tulee vaan lentäviä roskiksia, autoja ja *Zombie Apocalypse*, Virtanen sanoo.

Aikaa myös opettajan tulevaisuudelle

Virtanen ja Lintunen korostavat, että myös opettajien on tärkeää pystyä ottamaan aikaa oman opetus- ja kasvatustyön suunnan hahmottamiseen sekä keskusteluun kollegojen kanssa. Matkaa kohti utopiaa on paras taittaa yhdessä.

– Ei välttämättä tarvitse olla heti niin vankka visio, vaan suunta riittää. Koulu kuitenkin määrittää sitä, mitä sivistys on, ja meidän tehtävämme on olla rakentamassa kestävää tulevaisuutta, Virtanen rohkaisee.

HAASTATELU: **Alisa Vääntinen**

Kirjoittaja toimi FEE Suomen viestintäsuunnittelijana vuonna 2021.

Sanni Virtanen

Saara Lintunen